

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL A. B. SKUNDO DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU ATSISAKANT TEIKTI SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS TYRIMO

2016-05-10 Nr. (16)SN-21)SP-47

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Lobačevskytė pagal 2016 m. vasario 10 d. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) gautą A. B. (toliau – pareiškėjas) skundą atliko tyrimą dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu.

Atliekant tyrimą, 2016 m. kovo 1 d. raštu Nr. (16)SN-21)S-135 kreiptasi į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją (toliau – ir ministerija), prašant pateikti paaiškinimą dėl pareiškėjo skunde išdėstytų aplinkybių.

2016 m. kovo 1 d. raštu Nr. (16)SN-21)S-137 ir 2016 m. kovo 25 d. raštu Nr. (16)SN-21)S-195 kreiptasi į Valstybinės ligonių kasos (toliau – ir VLK) administraciją, prašant pateikti paaiškinimą dėl pareiškėjo skunde išdėstytų aplinkybių.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

1. Tarnybai pateiktame skunde nurodoma, kad pareiškėjas dėl kompleksinės negalios pripažintas nedarbingu. Vienas iš sveikatos sutrikimų – psichikos. Dėl sveikatos sutrikimų susijusių su kraujotakos ir širdies veikla, pareiškėjui buvo rekomenduota pasinaudoti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. V-913 „Dėl Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos patvirtinimo“ patvirtinta programa (toliau – ir Programa). Pareiškėjui nuvykus į VšĮ „(duomenys neskelbtini) poliklinika“ Vilniuje, Programoje numatytas paslaugas jam teikti buvo atsisakyta. Atsisakymą suteikti paslaugas administracija grindė Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2012 m. vasario 27 d. raštu Nr. 4K-52-185 „Dėl asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos“ (toliau – ir Išaiškinimas). Pasak administracijos, Išaiškiniame nurodoma, jog asmenims su pažengusiomis psichikos ligomis Programoje numatytos paslaugos neteiktinos.

2. Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2012 m. vasario 27 d. rašte Nr. 4K-52-185 „Dėl asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos“ nurodoma, jog Programoje negali dalyvauti asmenys, kuriems pažengusios psichikos ligos.

3. VšĮ „(duomenys neskelbtini) poliklinika“ direktorius K. Š. 2016 m. sausio 21 d. raštu Nr. 01-30-277 informavo pareiškėją apie atsisakymo leisti jam dalyvauti Programoje pagrindą. Nurodoma, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005-11-25 įsakymu Nr. V-913 ir Valstybinės ligonių kasos prie sveikatos apsaugos ministerijos 2012-02-27 išaiškinimu Nr. 4K-52-185 „Dėl asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos“, profilaktiniu tikslu Programoje negali dalyvauti asmenys jau sergantys širdies ir kraujagyslių sistemos bei kitomis nurodytomis ligomis.

4. 2016 m. kovo 8 d. VLK Kainų ir klasifikacijų departamento direktorius, laikinai vykdamas direktoriaus funkcijas G. Kacevičius informavo, jog Programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. lapkričio 25 d. įsakymu Nr. V-913 „Dėl Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos patvirtinimo“, gali dalyvauti sveiki vyrai (40-54 m. (imtinai)) ir moterys (50-64 m. (imtinai)).

Pagrindinis Programos tikslas – sumažinti sergamumą širdies ir kraujagyslių ligomis. Programa siekiama užtikrinti ankstyvą širdies ir kraujagyslių ligų diagnostiką sveikiems asmenims.

Programos koordinavimo grupės pirmininko prof. A. Laucevičiaus nuomone, kuri buvo pateikta 2012 m. vasario 22 d. raštu Nr. SA-772 (pridedama), Programoje negali dalyvauti asmenys, sergantys širdies ir kraujagyslių ligomis. Taip pat, profesoriaus teigimu, Programoje negali dalyvauti asmenys, sergantys kitomis toli pažengusiomis ligomis, ar asmenys, kuriems neįmanoma atlikti Programoje numatytus ir būtinus tyrimus (pvz., veloergometriją, kraujagyslių standumo, endotelio funkcijos tyrimus).

Atsižvelgus į Programos koordinavimo grupės pirmininko prof. A. Laucevičiaus nuomonę 2012 m. vasario 27 d. raštu Nr. 4K-52-1852 „Dėl Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos“ teritorinėms ligonių kasoms pateikta informacija apie kontraindikacijas (ligas ir būkles), kurioms esant asmuo, draustas privalomuoju sveikatos draudimu ir patenkantis į Programos tikslinę populiaciją, negali dalyvauti Programoje.

Pažymima, kad asmenys dalyvaujantys Programoje turi joje dalyvauti visa apimtimi, t. y. asmenims Programoje numatytos paslaugos esant reikalui gali ir turi būti suteiktos pilna apimtimi. Tad Programoje gali dalyvauti asmenys nepriklausomai nuo jų negalios lygio (pobūdžio), tuomet, kai jiems įmanoma atlikti visus Programoje numatytus ir būtinus tyrimus (suteikti paslaugas pilna apimtimi).

5. 2016 m. balandžio 12 d. raštu Nr. (10.1.2.1-422)10-3375, sveikatos apsaugos ministras J. Požėla informavo, jog, vadovaujantis Programos 3.1 papunkčiu, vienas iš Programos uždavinių - nustatyti asmenis, priskirtinus širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, anksčiau nei pasireiškia klinikiniai ligos simptomai.

Pagal Programos nuostatas, pirmiausia sveikatos būklė yra įvertinama Pirminėje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje (toliau – ir PSPC), prie kurios asmuo yra prisirašęs. Šeimos gydytojas sprendžia dėl paciento dalyvavimo Programoje galimybių pagal jo sveikatos būklę. Šiame etape paslaugos teikiamos Programos 8 punkte numatyta tvarka.

Jeigu tiriant PSPC nustatoma, kad asmuo atitinka bent 3 iš 5 Programos 8.12.1-8.12.5 papunkčiuose nustatytų kriterijų, jis yra siunčiamas tolesniam ištyrimui į kardiologinių ligų prevencijos poskyrius (toliau - KLPP). KLPP, vadovaujantis Programos 16 punktu, yra atliekama 14 įvairaus sudėtingumo tyrimų.

Vadovaujantis Programos 27.1 ir 27.2 papunkčiais, paslaugos apmokamos tik tuo atveju, jei jos buvo atliktos visa apimtimi tiek PSPC, tiek KLPP. Tokia yra šių paslaugų apmokėjimo iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų sąlyga.

Atkreipiamas dėmesys, kad teikiant Programoje nurodytas asmens sveikatos priežiūros paslaugas, ypač kai atliekami funkciniai mėginiai, visada vertinamas rizikos ir naudos santykis. Atliekant tam tikrus tyrimus, prieš tyrimą ar jo metu pacientui užduodami klausimai ir pagal jo pateiktus atsakymus vertinamas tolesnis atliekamo tyrimo tikslingumas, galima rizika sveikatai ir gyvybei. Jei pacientas adekvačiai supranta personalo nurodymus ir gali juos visiškai tiksliai ir nedelsdamas vykdyti, tyrimai jam gali būti atliekami be jokios rizikos. Jei personalo nurodymai vykdomi nevisiškai tiksliai ar nors truputi pavėluotai, galimas pavojus tiriamojo sveikatai bei gyvybei. Atsižvelgiant į tai, Programos administravimo grupė parengė sąrašą ligų ir būklių, kurioms esant negalima ar neįmanoma atlikti Programoje numatytų tyrimų, ir grupės pirmininkas, vadovaudamasis Prevencijos programos 28 punktu, pateikė siūlymus VLK.

Atsižvelgdama į tai, kad Programos paslaugas apmoka teritorinės ligonių kasos, VLK, vadovaudamasi Programos 27 punktu, išsiuntė šį ligų sąrašą teritorinėms ligonių kasoms, siekdama užtikrinti saugias asmens sveikatos priežiūros paslaugas Programos dalyviams ir užtikrinti sklandų šių paslaugų apmokėjimą.

Neįgaliesiems, kaip ir kitiems asmenims, kurie nepatenka į Prevencinės programos tikslinės populiacijos grupę ar dėl sveikatos būklės negali dalyvauti Prevencinėje programoje, suteikiama visa reikalinga sveikatos priežiūros pagalba, kurios išlaidos kompensuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Tyrimo metu buvo nustatoma, ar atsisakant pareiškėjui leisti dalyvauti Programoje, nėra pažeidžiami Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. reikalavimai. Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. numatyta, jog paslaugų teikėjas, nepaisydamas negalios, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas.

2. Tyrimo metu nustatyta, jog:

2.1. Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2012 m. vasario 27 d. rašte, skirtame PSPC Nr. 4K-52-185 „Dėl asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos“ nurodoma, jog Programoje negali dalyvauti asmenys, kuriems pažengusios psichikos ligos.

2.2 Pareiškėjui VŠĮ „(duomenys neskelbtini) poliklinika“ atsisakyta leisti dalyvauti Programoje, kadangi jo susirgimas (psichikos liga) yra įtrauktas į Išaiškinime pateiktą sąrašą ligų, kuriomis sergantiems asmenims negalima dalyvauti Programoje.

Pabrėžtina, jog pareiškėjui nebuvo nurodyta, dėl kokių konkrečių sveikatos būklės aplinkybių jam neįmanoma (saugiai) atlikti Programoje numatytų tyrimų.

2.3. Sveikatos apsaugos ministerija ir VLK patvirtino, jog asmenys, sergantys Išaiškinime išvardintomis ligomis (taip pat ir pažengusiomis psichikos ligomis), drausti privalomuoju sveikatos draudimu ir patenkantys į Programos tikslinę populiaciją, negali dalyvauti Programoje.

2.4. Sveikatos apsaugos ministro teigimu, Programoje turėtų dalyvauti visi asmenys patenkantys į Programos tikslinę populiaciją, kuriems galima saugiai atlikti tyrimus pilna apimtimi.

2.5. Sveikatos apsaugos ministerija ir VLK nepateikė objektyvių duomenų, kodėl visiems asmenims sergantiems pažengusia psichikos liga negalima ar neįmanoma saugiai atlikti Programoje numatytų tyrimų.

3. Tyrimo metu nustatyta, jog, vadovaujantis Išaiškinime pateikta informacija, pareiškėjui sergančiam psichikos liga buvo nepagrįstai neleista dalyvauti Programoje, t.y., pažeidžiant Lygių galimybių įstatymo 8 str. 1 p. reikalavimus, jam buvo apribota teisė gauti sveikatos priežiūros paslaugas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 2 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

Kreiptis į Sveikatos apsaugos ministeriją ir Valstybinę ligonių kasą ir siūlyti keisti galiojančius teisės aktus, užtikrinant, kad asmenims sergantiems psichikos ligomis būtų užtikrinta galimybė dalyvauti Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje bei gauti sveikatos priežiūros paslaugas lygiomis galimybėmis su kitais asmenimis.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė